

πλωματοῦχοι τῆς Ἑρλάγγης, τῆς Λειψίας, τοῦ Βερολίνου, τῆς Σορβώνης, τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ντόκιονες τῆς φιλοσοφίας, φιλολογίας, θεολογίας, ἀρχαῖοι, νεοτερικοί, ἀττικοί, νεοαττικοί, καθολογικοί, κοντικοί, κοντονοϊκοί, διαβολικοί, τριβολικοί καὶ λογιῶ λογιῶ μυαλοσκοτώνηδες, ἦγουν τουτέστι δηλαδή: κουκκοχωρῖτες, κουκκο-χωρῖτες, ἀγαπητέ μου κύριε Φυτίλη!

Τὸ βάσανο, εἶναι μεγάλο καὶ μάλιστα ἀνωφέλετο, μὰ ἔλα πάλε τί τὸ κάνεις τὸ φιλότιμο; Μπήχτηκα λοιπὸν στὴ μελέτη κι ὡς τὴ Μεγάλῃ Βδομάδα πέρασα ὅλα τὰ βιβλία, πού ἔπρεπε νὰ περάσω, σὰν τελειόφοιτος πού εἶμουν. Καὶ ξαναθυμήθηκα μὲ πολὺ δυσάρεστη ψυχροστασιὰ ὅλες ἐκεῖνες τίς κακιές στιγμές πού πέρασα πότε μὲ τὸν ἕνα δασκαλο καὶ πότε μὲ τὸν ἄλλον, ἢ γιατί δὲν ἤξερα τὸ δεῖνα μάθημα, ὅπως ἔπρεπε, ἢ γιατί σιχαίνομου (χωρὶς νὰ καταλαβαίνω τὴν αἰτία) τὸν τὰδε δασκαλο, καὶ παρακαλοῦσα πότε νὰ περάσῃ ἡ ὥρα, νὰ φύγει, νὰ φύγει, νὰ μὴν τόνε βλέπω, νὰ μὴν τὸν ἀκούω, νὰ κατέβω κάτω στὴν ἀβλή διζέλιμμα, ν' ἀναπάνω καθάριον ἀέρα, νὰ ξεσκάσω, θε μου, νὰ ξεφαντώσω λεφτεριά, πού κόντεψε νὰ τρέξῃ ἡ μύτη μου αἷμα!

Ὅλ' ἀφτά, πού λέτε, ἐρχόντανε στὸ νοῦ μου τὸ 'να κατόπ' ἀπ' τ' ἄλλο καὶ μοῦ κάμνανε τὴ ζωὴ μου, τὴ γλυκιά μου τὴ ζωὴ, τὴν ἀνοιξή τῆς ἡλικίας μου, πικρὴ καὶ βασανισμένη.

Κ' ὕστερ' ἀπορούμε, γιατί οἱ νόιοι μας φαίνονται ἀπογοητευμένοι ἀπ' τὴ ζωὴ, καὶ γιατί μὰς πλακώνουνε γρήγορα τὰ γερατιά κ' ἡ γρίνια· μὰ τί θέλετε, ἀφοῦ οἱ δασκάλιοι μας εἶν' ἀκόμα σιαζάροι, ἡ παιδείῃ μας ἀπ' τὴν ἀνάποδη, κ' ἡ σχολιστικὴ γλώσσα μας μούμια ταριχευμένη, χωρὶς αἷμα, χωρὶς ἔνθερα, χωρὶς πνοὴ ζωῆς.

Ἡ Μεγάλῃ Βδομάδα μὲ τίς θρησκευτικὰς τῆς ὁμορφιῆς κ' ἡ Πασκαλιά μὲ τίς γλυκὲς χαρὲς τῆς δὲ μοῦ κάμνανε τὴν ἐντύπωση, πού ἄλλοτε μοῦ προξενούσανε, γιατί ὅλο μου τὸ αἰσθητικὸ εἶτανε φαρμακωμένο ἀπ' τὸ σχολαστικὸ κείνο βάσανο, πού σας εἶπα, καὶ δὲ μπορούσε νὰ γλυκαθεῖ μηδὲ μὲ τῆς ἀνοιξῆς τὰ χλωρὰ κάλλη, μηδὲ μὲ τῆς Πασκαλιάς τίς ἄφρονες χάρες. Κ' ἔτσι ἔβλεπα τὴ ζωὴ σὰν ἕνα δῶρο ἄχαρο. Δὲν εἶχ' ἀκόμα τὴ δύναμη νὰ νοιώσω, πὼς σ' ὅλα τούτα δὲν ἔφταιγε ἡ ζωὴ, μηδ' ὁ δημιουργὸς τῆς, μόν' ἡ ἀνοησία τῶ γωνιῶ μας, πού μὰς δώσανε σὲ χέρια τέτοιων δασκάλωνε νὰ ἴμας

κάνουν ἀθρώπους—πράμα πού δὲν μπορούσανε νὰ γίνουν ἀτοί τους—ἢ βλακεῖα τῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἔθνους π' ἀφίσανε τὸ διοργανισμὸ τῆς παιδείας μας στὰ χέρια τῶ λογιωτάτω μας, καὶ δὲ οἱ δασκάλιοι μας ἀφτοί, πού τοὺς ἔχει ναρκωμένους μὲ φόβερὴ καὶ δυσκολογιάτρεφτῃ ἀρρώστια, ὁ λεγόμενος προγονισμὸς, κι ἄλλη δουλειὰ δὲν κάνουν παρά νὰ μεταδώσουνε στὸν καθένα μας λίγο πολὺ ἀφτὴ τὴν κλασικὴ μας νάρκη, μ' ὅλη τὴν πεποίθηση, πὼς μὰς κάμνουν ἀθρώπους καὶ μὲ τὴν παραγγελιά νὰ ναρκώσουμε κ' ἐμεῖς ἄλλουνοὺς γιὰ νὰ τοὺς κάνουμε ἀθρώπους.

Ὅστόσο ὁ καιρὸς ὁ βλογημένος περνᾷ, χωρὶς νὰ σκοπίζεται ποῖος εἶναι στεναχωρημένος καὶ ποῖος εἶν' ἐφτυρισμένος, ποῖος πονεῖ καὶ ποῖος χαίρεται. Καὶ περνώντας ἄλλοῦ ἀνοίγει πληγές, κι ἄλλες ἀνοιχτές θαρπένει· διορθώνει τὰ χαλασμένα καὶ χαλνᾷ τὰ διερωμένα, χωρὶς νὰ πολυπροσέχει στὰ ὅτι κάμνει.

Κ' ἔτσι λοιπὸ μὰς ἔφερε στὸ Θεριστῆ, τὸ μῆνα πού τελειώνανε πλιά γιὰ μῆνα τὰ ἐχπαιδευτικὰ τὰ βάσανα.

Ὅντας κάμναμε τὴ γραφτὴ ζέταση ἐπειδὴς τάχα καλὰ μὲ τοὺς παιδονόμους, πού μὰς προσέχανε, ἀνοιζα ὅλα τὰ κείμενα τῶ μαθημάτων, πού ζεταζόμεσταν, κι ἀντίγραφα ὅλα τὰ ζήτηματα, ὅπως τὰ θέλανε οἱ σχολαρηδες οἱ δασκάλιοι μου, κ' ἔτσι ξεφορτώθηκα μὲ τὸ καλὸ καὶ τούτον τὸν τελεφαῖο μαθητικὸ καημὸ.

Τ' ἀποτελέσματ' ἀφτῆς τῆς ζέτασης εἶτανε, καθὼς καταλαβαίνετε τοῦ λόγου σας, πολὺ καλὰ, γιατί οἱ δασκάλιοι μας, ὅσο καὶ νὰ λένε πὼς δὲν ἀγαποῦνε τὸν παπαγαλισμὸ, πάσκουν ἀφταπάτη ἢ ἀλήθεια εἶναι, πὼς φκαριστοῦνται πολὺ, ἀμὰ τὰ γραφτὰ τοῦ μαθητῆ εἶναι λέξη πρὸς λέξη κατὰ τὰ κορκαίστικα κείμενα, πού παραδίνουν. Τώρα εἶναι καὶ μερικοὶ καλοσυνεῖδητοι, πού δὲν τὰ βλέπουνε καθόλου καὶ βαθμολογοῦνε, ὅπως κόψει τὸ ξερό τους λαμπροὶ ἀθρώποιο μὰ τὴν ἀλήθεια! τί νὰ σπάνουνε τὸ κεφάλι τους γιὰ πράματ' ἀνωφέλεφα;

Τὸ μοῖρασμα τῶ διπλωμάτων μας θὰ γινόντανε τὴν τελεφαῖα Κυριακὴ τ' Ἀβγούστου· εἶχαμε μπροστά μας κοντὰ δυὸ μῆνες ἀκόμα κι ὁ διαφεντῆς ἔδωκε τὴν ἄδεια, σ' ὅσους εἶτανε κοντὰ οἱ πατρίδες τους, νὰ πάνε νὰ περάσουν ἐκεῖ τίς μέρες τους.

Εἶχα ἕνα φίλο, τὸν Ἀποστόλη τὸ Βάσκα, ἀπ' τὴ Λαριγγόβα τῆς Χαλκιδικῆς καὶ μοῦ πρότεινε νὰ πάω μαζί του νὰ περάσουμε τίς ζεστές μέρες στίς

δροσιές καὶ στίς πρασινάδες τοῦ χωριοῦ του. Σὰ νὰ μοῦ καλοφάνηκε τὸ πρᾶμα· πῆρα λοιπὸν τὴν ἄδεια ἀπ' τὸ διαφεντῆ καὶ βγήκα νὰ ἑτοιμαστῶ γιὰ τὸ ταξίδι.

Εἶχαμε συνεννοηθεῖ ν' ἀνταμωθοῦμε στὸ πατριωτικὸ τους τὸ χάρι. Ἀφοῦ λοιπὸν ψούνησα ὅλα τὰ χρειάζόμενα τράβηξα κατὰ τὸ χάρι ν' ἀνταμώσω τὸ φίλο μου τὸ Βάσκα, πού μὲ παντεχε μὲ τοὺς ἀγωγιάτες, γιὰ νὰ ξεκινήσουμε γιὰ τὸ χωριὸ. Νὰ μὴν τὰ πολυλογεῦμε, καθελικέψαμε καθένος ἀπὸ 'να μουλάρη κι ἀπὸ δῶ πᾶνε κι ἄλλοι. Εἶχα κίφι διαβολεμένο, κι ὁ φίλος μου ὁ Βάσκακας τὰ ἴδια. Κρατούσαμε τὰ μουλάρια μὰς κοντὰ-κοντὰ καὶ πηγαίνοντας μιλούσαμε γιὰ χίλια δυὸ πράματκα, κ' ἔτσι περνούσε ἡ ὥρα καὶ προχωρούσαμε, χωρὶς νὰ μὰς ἀποφαίνεται.

Ἡ ἰδέα τῆς λεφτεριάς μὲ καταπλημμυροῦσε καὶ μὲ μάγεβε. Πᾶνε πιά τὰ σχολιά, πᾶνε οἱ δασκάλιοι, πᾶνε τὰ βιβλία. Ὅχι ἀνάκαινα λήπερος τὸν καθάριο τὸν ἀέρα, κι ὄνειροπολοῦσα. Ὅταν εἶμαστε εἴκοσι χρονῶ ὅλα μὰς φραίνονται τριανταφυλλένια. Ὅπως ὄλοι σὺνηθα οἱ ὀμήλικόι μου, εἶχα κ' ἐγὼ τότες στὴν καρδιὰ μου ἕνα κρυφὸ κι ἀθῶο ἔρωτα. ἀγαποῦσα στὴν πατρίδα μου τὴ γειτονοπούλα μου τὴν Κλεονίκη. Καὶ τώρα κι ὁ τόπος κι ὁ καιρὸς εἶταν ταίριαζόμενοι νὰ βάλει κανεὶς μὲ τὸ νοῦ του τέτοια ἐφκαριστὰ.

Ὅ πὼς πιθμοῦσα νὰ τὴν εἶχα τώρα κοντὰ μου ἔδῶ μὲς' στίς ἄγριες ὁμορφιῆς τοῦ βουνοῦ, μὲς' στίς δροσιές τῆς ἐξοχῆς καὶ μὲς' στίς πρασινάδες, κ' ἐνῶ θὰ μὰς μεθοῦσαν οἱ μουσιές τοῦ θυμαιοῦ καὶ τοῦ ἀγγιόδυσμου, νὰ τῆς ἀνοιζῶ τὴν καρδιά μου, νὰ τῆς τραγουδήσω τὴν ἀγάπη μου τὴν ἀπειρη, νὰ τῆς μεταδώσω τὴ λάβρα μου, νὰ τῆς ἀνάψω τὸ αἶσθημα, νὰ τῆς δώσω νὰ καταλάβει, πὼς ἔχω μεγάλη καρδιά, καὶ νὰ τὴν κάνω ν' ἀγαπήσει ἐμένα, ἐμένα μονάχα καὶ κανέναν ἄλλον· ἐμένα, πού καίγομαι καὶ τήγομαι στὴν πύρη πού μοῦ ἀναψὲ ἡ ματιά τῆς.

Καὶ μὲ τούτα τὰ γλυκὰ κι ἄφταστα νειροπολήματα δὲν ἐνοιωσα πότε κατεβήκαμε στὴν ἀνατολικὴ ποδιά τοῦ Χορτιάτη. Κι ὁ ἥλιος βασίλευε πίσ' ἀπ' τὸ βουνο. Ἐκεῖ ξεκαβαλλικέψαμε μὲς' στὴ δροσερή, μὲς' στὴ μαγεφτικὴ ἐκείνη λαγκαδιά. Ὅ πὼς νὰ σας παραστήσω τὴ μεγάλη τὴν ἀπόλαψη, πού αἰστανθήκα ἀπ' τὴν ὁμορφιά τῆς τοποθεσίας ἐκείνης! Νὰ τώρα ἐμπαινα στὴν ἀληθειανή,

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

ΒΙΒΛ Ὁ ΠΡΩΓΙΟ

31. Κι' ὅλο τὸ χρόνο τὸν ὕστερα ἀπὸ τὴ μάχη οἱ Κορθινοί, ἐρεθισμένοι μὲ τὸν πόλεμο τῶν Κερκυραίων, ἐφτιαναν καρὰβια, κι' ἐτοίμαζαν ἀρμάδα μὲ τὰ καλύτερά τους, στρατολογώντας ἀπὸ τὴν Πελοπόννησο καὶ καταφέροντας μὲ πλερωμὴ λαμνοκόπους ἀπὸ (37) τὴν ἄλλη τὴν Ἑλλάδα. Κι' ὅσο οἱ Κερκυραῖοι μαθαιναν τίς ἐτοιμασίας τους, φοβόντουσαν· καὶ καθὼς δὲν εἶτανε σῆνορκοι μὲ καμιὰ ἑλληνικὰ πολιτεία μὴτ' εἶχανε γραφτεῖ στῶν Ἀθηναίων τοὺς ὄρκους μὴτε στῶν Λακωνῶν, ἀποφασίσανε νὰ πάνε καὶ νὰ γίνουν τῶν Ἀθηναίων συμμάχοι, προσπαθώντας ἀπὸ κεί μὴπως κερδίσουν τίποτα βοήθεια. Κι' ἀμὰ τᾶμαθαν οἱ Κορθινοί, πῆγαν κι' ἐκεῖνοι

(37) ἐκ τῆς ἄλλης. Ὁραρῶ καὶ τῆς ἄλλης.

στὴν Ἀθήνα μὲ σκοπὸ νὰ προλάβουν (38) μὴπως ἀνπροσθεθεῖ καὶ τὸ Ἀττικὸ ναφτικὸ στῶν Κερκυραίων τοὺς δυσκολέψει νὰ κανονίσουν τὸν πόλεμο ὅπως ἀγαποῦν. Κι' ἐγινε τοῦ λαοῦ συντυχικὰ, καὶ στὴ συντυχικὰ ἀντικρούστηκαν. Καὶ νὰ σὰν τί εἶπαν οἱ Κερκυραῖοι.

32. «Ὅταν, ὦ Ἀθηναῖοι, δίχως πρὶν χρεῖος εἶτε ἀπὸ μεγάλη σου χάρη εἶτε συμμαχία καταφέβηγεις ἢ σὲ φίλους, ὅπως ἐμεῖς σήμερα, παρακαλώντας βοήθεια, τότες πρώτα καὶ μάλιστα πρέπει νὰ πείσεις ἢ πὼς καὶ ὠφέλιμα τοὺς παρακαλεῖς, ἢ τουλάχιστο ἢ πὼς ὄχι βλαβερά· ἔπειτα καὶ πὼς ἢ καλοσῖνη ἢ σφαλτα θ' ἀντιπλερωθεῖ. Κι' ἀν ἀφτά δὲν τ' ἀποδείξεις, ἄδικα τότες θ' ἀγαναχτεῖς ἀν τυχὸν ἀποτυχες. Λοιπὸν ἦσχοι οἱ Κερκυραῖοι πὼς ζήτωντας συμμαχία μπορούν κι' ἀφτά μὰζι σταθερὰ ὅλα νὰ σας τάζουν, μὰς ἔστειλαν ἐμὰς. Ἐτυχε ὁ μὴως τὸ σύστημά μας τοῦ νὰ μὴ γίνουμε ποτές ἢ μὰς κανενὸς ἀφτόθελα συμμαχία—σύστημα τόσο βλαβερὸ στὴ σημερινή μας ἀνάγκη, ἀφοῦ μὰς ἠφίσε καταμόναχους στὸν πόλεμο μὲ τοὺς Κορθινοὺς—ἔτυχε τὸ ἴδιο νὰ δείχνει καὶ σὰν παραλογη

(38) πρὸσβεδόμενοι. Ὁ Ρορρο κατὰ τὸ 5, 39 πρὸσβεδόμενοι. Ἴσως ὁμοῦ πρὸσβεδόμενοι, Πρβ. 3, 83 μὴ παθεῖν πρὸσδρόκουν.

στὴν αἰτησή μας στὰ (39) μάτια σας. Γιατί δὲν παρακαλεῖ τοὺς ἄλλους ὅπως πάντα πρὶν ἀπόφυγε τοὺς ἄλλους. Καὶ καταντῶ ἢ πρὶν τάχα φρονιμάδα— ὅτα δίχως συμμαχίας δὲ μὰς παρασαιρνε μὰζι τοὺς ἄλλους ἀπόφαση σὲ κιντόνους ἀθλήτους—ἴσα ἴσα νὰ ἠβγαίνει τώρα ἀπροβλεψιά κι' ἀδυνατισμός. Ὅς ὅσο στὴ ναβμαχία πού ἐγινε τοὺς ἀντικρούσαμε ἢ μόνιοι μὰς ἴμεῖς τοὺς Κορθινοὺς· τώρα ὁμοῦ, ἐπειδὴς σηκώνονται νὰ μὰς χτυπήσουνε μὲ μεγαλύτερους στρατοὺς ἀπὸ τὴν Πελοπόννησο καὶ τὴ λοιπὴ ἢ Ἑλλάδα καὶ βλέπουμε πὼς ἀδύνατο νὰν τοὺς ἢ κησούμεε μὲ μόνια τὰ δικά μας μῆσα, κι' ἔπειτα ἢ κιντόνους μὰς μεγάλους ἢ μὰς καταχτήσουν, ἢ ἀνάγκη καὶ τὴ βοήθεια τὴ δική σας νὰ παρακαλέσουμε καὶ τὴ βοήθεια καθε ἄλλου, καὶ μὴ μὰς σὺννεριστεῖτε ἀν τολμοῦμε βῆμα ἀντίθετο τῆς πρωτυπερινῆς ἀδιαφορίας, ἀδιαφορίας λάθους κι' ὄχι κακὸσκοπης τόσο πολὺ.

33. «Κι' ἀν πειστεῖτε, θὰ σας τεριάσει λαμπρὰ ἢ μὲ πολλοὺς τρόπους ἢ αἰτησή μας. Πρώτα, γιατί ἢ θὰ μὰς βοηθεῖτε ὅτα μὰς ἀδικούν κι' ὄχι ἴμεῖς ὅτα πειραζόμε ἄλλους· ἔπειτα, δέχοντάς μας σὲ ἢ στιγμή ὅταν τὰ πολυτιμότερά μας φοβερίζονται,

(39) Τὰ ΧΡ ἡμῖν. Ὁ Ηυδε σωτὰ ἡμῶν.

στή φυσική, στή λήφτερη ζωή, κ' αίστάνουμουν με τὰ μάτια, με τ' άφτιά, με τή μύτη, μ' όλη μου τήν καρδιά τις γλύκες, τις όμορφάδες τις άτέλειωτες τής πανώριας φύσης, τής μεγάλης φύσης. "Ω μὴν περιορίζετε τὰ παιδιὰ πολὺ με τὰ βιβλία· συνθίστε τα πλιόστερα, νά αίστάνουνται τή φύση, νά διαβάζουμ' ές τ' άπέραντο βιβλίον της πρῶτα άφελιμότερα άπ' τῶ βιβλίων τήν ξεραήλα και θά τὰ κάνετε πιό τέλειους άθρώπους.

Είχαμε πεζέψει κοντά σέ μίαν άνάθρα, πού ξεβουρβουλούσε λοκάθαρο νερό. Μᾶς εἶχανε φέρει εκεί οι άγωγιατες επίτηδες, γιά νά φᾶμε λιγάκι και νά ξαποστάσουμ'. Καί λοιπό στρωθήκαμε πάνου στά χορτάρια και άρχίσαμε νά ρουκανίζουμε κολιό άρμυρό με ψωμί και με χλωρό κρομμύδι, πίνοντας και άπ' τὸ νερό εκείνο τ' άθάνατο, κατόπι λιγάκι τυρί και πάλε νερό· και τέλος οι άγωγιατες μᾶς άπλοχερίσανε άγριοφράουλες, πού τις εἶχανε μαζέψει πάνου στό βουνό, όντας όδοιπορούσαμε.

Πιστέω, αναγνώστη μου, νά ζούλεψες άφτή τήν ώρα ένα τέτοιο ζοχικό γιόμα καλύτερ' άπό 'να καρδινάλιο τραπέζι. Γειά σου, αναγνώστη μου, εχτιμῶ τήν καλαισθησία σου. Μά επειδή δέν έχω τή μαγική δύναμη νά σε φιλέψω γιά τήν ώρα ένα τέτοιο γιόμα, θά σε παρακαλέσω νά μ' άρίσεις έδῶ λιγάκι, ν' άποκοιμηθῶ με τούς συνταξιιδιώτες μου σ' αυτή τή χαριτωμένη κοιλάδα, γιάτ' είμαι κουρασμένος, βράδιασε κιόλας. Κ' εγώ γι' άφτή σου τή χάρη ναρίς-ναρίς νά ζυπνήσω σ' ύποσκέβουμαι, γιά νά ξακολουθήσω τή δήγησή μου ως τὸ τέλος. — Καλή νύχτα μας, λοιπόν, αναγνώστη μου...

B'. ΖΩΗ! ΖΩΗ!

— Καλημέρα, φίλε μου. Οι νύχτες, βλέπεις, μικρές τὸ καλοκαίρι, και άπ' τ'άλλο μέρος οι άγωγιατες μᾶς ζυπνήσανε άθγή, γιά νά ξακολουθήσουμ' τὸ δρόμο μας με τή δροσιά.

"Ω τί όμορφη πούναι ή άβγή μες' στό λαγκαδι! λές και βρισκούμασταν ακόμα στήν άνοιξη και όχι στού καλοκαιριού τήν καρδιά· άγεράκι· μαλακό και μοσκοβολισμένο χαιδέθει άνάλαφα τὰ φύλλα τῶ δειντῶν και τῶ χαμοκλαδιών και κείν' άφίνου άπαλό ψουψούρισμα ήδονικό και τινάζου τ' άθγερινό δροσπάγα και ραίνου με δάφρο τὰ λουλούδια πούναι στρωμένα γύρο στήν περικυκλωσιά τους· κ'έκεινα δέχονται τις σταλίδες του και τις φορούνε, σά διαμαντόπετρες θεόσταλτες, που τούς στολίζουν

τὰ όμορφα κεφάλια και χύνου ζωηρότερα τὰ χρώματα και τις έβωδιές τους. Και παίζουε κατ' άπ' τὰ χόρτα και άνάμεσ' άπό τὰ χαμόκλαδα τὰ σερπετά άλογάριστα. Ευπνήσανε και τὰ ζουζούφια άρίφνητα, ζήνες, μύγες, σφήκες, μέλισσες, σκαθάροι, πεταλούδες, άκρίδες και άλλα χίλια δυό είδη· και άνακατώνεται τὸ βούισμά τους με τῶν κλαδιῶν τὸ θρό, πού θαρρείς, κρατοῦν τὸ μπᾶσο στή μεγάλη μουσική άρμονία, πού χύνει γύρο μας ή φύση· ενῶ τὸ πρῶμο τὸ εχτελούνε με τέχνη άδιδαχτη και γλύκαν άφταστη μες' άπ' τὰ σύδεντρα οι καρδερίνες, τὰ σκαθιά, οι σπῆνοι, τὰ κοτούρια, οι σκορδαλοί, τὰ φλώρια και τ' άλλα τὰ κελαιδικά πουλιά, μαζί μ' άφτά και ο ντροπαλός ο κούκος. Κι άπό παντού σε τριγυρίζει μια γλυκιά ζίστα και μια άδιόριστη έβωδιά πού σου μεθούνε όλο τὸ αίσταντικό.

Κ' ύψόνετ' άπό πάνου μας περήφανα ο Χορτιάτης, τ' άπέθαντο βουνό, με τήν κορφή τή φουντωτή στ' άπειρο βυθισμένη. Και κοιτάζω, και ακούγω, και ξαναγεννιούμαι εγώ τὸ δύστυχο θυμα τού δασκαλισμού!

«Οι ιδέες δέ βρίσκονται μόνο μες' τὰ βιβλία, βρίσκονται και στα βουνά, και στα δάση, στις θάλασσες και στους ποταμούς, στο φῶς, και τέλος σ' όλον τὸ λήφτερο και άνοιχτόν ήρίζοντα, φωνάζει ο Τζεφφίριες· και όμως αλόγιστο πολύ λίγο είμαστ' άκόμα συνθισμένοι με δάφρα!»

Καβαλλικέψαμε λοιπόν και πάλε τὰ μουλάρια μας και τραβήξαμε κατὰ τὸ ήλιόβαλμα. Κοντά τὸ μεσημέρι μπαίναμε μέσα στή Γαλάτιστα. Ένας κυρμέντιος δεμένος εκεί κοντά, άμα είδε τήν επίσημη συνοδιά μας, άρχήνησε νά μᾶς προσφέρει τις νομιζόμενες τιμές· και καμιά δεκαριά σιυλιά σε διάφορες φωνές τονίσανε μίαν άρμονία άνάλογη γιά τιμητικό μᾶρς τού έρχομού μας. Προχωρήσαμε παραμέσα· δρόμοι βρώμιοι, σαν άπό γουρούνια όργωμένοι· σε μιά πλατέα είτανε μιά βούση· δυό τρεῖς γριές γυναίκες και άλλες τόσες νιές γεμίζανε τὰ λαήνια τους και μᾶς παρατηρούσανε, πού περνούσαμε σαν ξεπεσμένοι τσελεμπήδες και κουνιούμασταν ξεκάρφωτοι, σαν ξυλένιοι Φασουλήδες, πάνου στα σάμαρία μας—τῶ μουλαριώνε μας δηλαδή τὰ σαμάρια.

Κι άμα περάσαμε τή Γαλάτιστα, μπήκαμε πάλε σ' ένα λόγγο τής ίδιας βουνοσειράς και περπατούσαμε έτσι κάμποσες ώρες λατρέβοντας τῶρα μίαν άλλη της κορφή τὸ Χολομώντα. Πηγαίναμε τέρατέρα άπ' τή νοτινή ποδιά του, ως που νά βροῦμε τὸ

φάραγγα πού περνάει άπ' άνάμεσα τής βουνοσειράς, οὔτε άπόμνησκε ύστερα λίγο ύψωμα ν' άνεβοκατεβούμε γιά νά φτάσουμ' στο χωριό τού φίλου μου, πούναι χτισμένο στή βορινή ποδιά τού Χολομώντα.

"Ετσι λοιπόν τὸ βραδι βράδι μπαίναμε μες' στή Λαρίγκοβα ίσια ίσια τήν ώρα, πού γυρίζανε άπ' τή βοσκή οι άγελάδες, κ' έτσι ενωθήκαμε μαζί σε μιά συνοδιά, «ζῶα μικρά μετὰ μεγάλων».

Στὸ σπίτι τού φίλου μου τού Βάσκα μᾶς ποδεχτήκαμε με μεγάλη χαρά κ' εκείνη τή βραδιά σφάξανε ένα κατσιάκι γιά νά μᾶς φιλέψουε· κ' έφαγα κ' ήπια και κοιμήθηκα εφτυχισμένος, εφτυχισμένος άπ' τής έξοχικής ζωής τὸ ξεράντωμα.

Οι κάτοικοι τής Χαλκιδικής· Χερσονήσος είναι βέροι Ρωμιοί και κανείς δέν μπορεί νά μᾶς τούς διαφιλονικήσει· μιλούνε Ρωμαίικα με προφρα Έλληνικόωατη, (όχι· βέβαια τήν άρχαία, γιάτι εκείνη πέθανε και—μ' όλη τήν ενάντια γνώμη τού συχωρεμένου τού Οικονόμου και τού άσυχώρετου τού Παπα...δημητρακόπουλου— μήτε τήν ξέρουμε μήτε κακὸ νάχουμε), έχουν ήθη κ' έθιμα ρωμαίικα, γορούς ρωμαίικους, τραγούδια ρωμαίικα. Τὸ πουργό πήγαμε μαζί με τὸ φίλο μου νά κάνουμε μίαν επίσκεψη στο σχολειό, ένα χαμῶγι· μαγαζι· με μερικά ρέπια άπό θρανία· στους τοίχους του κρέμουνταν οι χάρτες τού Ζαφειρόπουλου, σά σέλλα άπό γάντι στή ράχη ψωριαχη γαιδάφρου.

Παιδιά καμιά πενηνταριά· ο δάσκαλος είχε μπροστά του τήν άνώτερη τάξη, πεντέξη χωριατόπουλα, τὸ μεγαλύτερο ως δώδεκα χρονῶ, και τὰ δίδασκε:

«Φασίν δε φωνήεντα ήν τὰ ζῶα...»

με τέτοιο τρόπο, πού μ' έκανε νά μπῶ σε πειρασμό, μήπως ο έλλογιμότετος είναι τίποτε άπομεινκρί άπ' τήν επ'χή, πού είτανε φωνήεντα τὰ ζῶα.

Είτανε άπό τούς βουργαρόφωνους εκείνους Έλληνες ή Έλληνόφρονες Βουργάρους, όπως θέλετε, και μὴν ξέροντας τὰ ρωμαίικα άπ' τή μάσσα του, έμαθε μόνε τήν καθαρέβουσα στα σχολειά και δάφτηνε δοκιμάζοντας γιά λεχτικό όργανο προσπαθούσε νά δώσει νά καταλάβουε στους μικρούς εκείνους διαβόλους, τί κάμνανε τὰ ζῶα, όντας είτανε φωνήεντα, και τί παθαίνουε τὰ φωνήεντα, όντας διδάσκουνται άπό ζῶα. 'Ωστόσο, ως είναι κακὸ ο καθημένος, μᾶς περιποιήθηκε σε Έλληνοβουργαρίκη καθαρέβουσα, κ' είπε κ' ένα παιδι νά παραγγείλει τὸ γείτονα τόν μαφειζόν (έτσι τῶπε), νά μᾶς φέρει άπ' έναν καφέ.

»θὰ πιστεφετε τήν καλοσύνη μ' όσο γίνεται αιώ» νιο άξέχαστο θυμίμα· τρίτο, έχουμε ναοτικό ύ» στερα άπό τὸ δικό σας τὸ πιό μεγάλο. Και λο» γαριάστε! πιά τύχη σπανιώτερη ή πιά όχληρό» τερη στους όχτρούς παρὰ αν ή δύναμη πού θα »προτιμούσατε κοντά σας καλύτερα παρὰ πολλά »χρήματα και πολλές χάρες, άφτή ά σας έρχεται »άφτοπρόσφερα όχι μόνο άκίντηνη και άνέζοδη, »παρὰ και με τοιπλό μάλιστα (40) δῶρο, μ' άρ» χοντιᾶς στα μάτια τού κόσμου, χάρες άπ' όσους »θὰ βοηθήστε, γεροσύνης σ' έσᾶς τούς ίδιους; Σ' όλη »τήν ιστορία μόλις σε λίγους έσμιξαν άφτά όλα αν» πτάμα, και λίγοι σά χρειάζονται συμμάχους έρ» χουνται σ' όσους καλόν όχι λιγώτερο δινοντας ά» σφάλια και τιμή παρ' ό,τι θά λήθουν. Και τόν »πόλεμο πού λέμε θά φρανούμε χρήσιμη όπως σας »φαντάζεται πώς δέ θα γίνει, σάλλει, και δέ βλιέ» κει τούς Λάκωνες πώς άπό φόβο σας τόνε θέλου, »και πώς οι Κορθινοί, πού έχουε τόσο έπιρροή μαζί »τους και σας είναι όχτροί, ήρθαν έδῶ νά μᾶς προ» κλάθουν, με σκοπό, σά σας χτυπήσουε, νά μη μᾶς »παρκατάξει άντίκρυ τους μαζί ή κοινή μας έχτρα,

»κι' έτσι πάθουε πάθημα διπλό, χωρίς μήτ' έμᾶς »νά βλάψουε μήτε ν' ασφαλίστουε οι ίδιοι. Δική »μας πάλι δουλιᾶ νά προκάνουε, ενῶ προσφέρει ο »ένας δέχοντας τή συμμαχία ο άλλος, και νάν τους »προσυνωμοτούμε καλά παρὰ νάν τους άντισυνωμο» τούμε.

34. »Κι' ά λένε πώς δέν είναι δικιο νά δέχεστε »τους δικούς τους άποικους, ως μάθουε πώς κάθε »άποικία με τήν καλοσύνη τιμάει τήν πατρίδα, με »τήν άδικία άποξενώνεται· γιάτι δέ στέλνουετα υσκαλοοι οι άποικοι, παρὰ ίσοι με τούς λοιπούς πού »μένουε. Και πώς άδικούσαν είναι φανερό. Γιάτι »όταν τούς προτειναμε νά κρισολογηθεί ή 'Επίδαμνο, »άφτοι προτίμησαν με πόλεμο καλύτερα και όχι με »τὸ σωστό νά ξεδιαλύνουε τὰ παράπονά τους. Κι' ως »σας άνοίζει λίγο τὰ μάτια τὸ πώς φέρνουετα μ' έ» μᾶς τούς δικούς τους, ώστε νά μη σας παρασύ» ρουε μ' άπάτη, μήτε με ρητά παρακάλια νά μη »σας μαλάζουε. "Όσο λιγώτερα ή καλοσύνη πρὸς αν» τίπαλους, τόσο και πιό λίγο τὸ μετάνιωμα κ' ο »υπόβος σου νά πάθειε μιά μέρα.

35. »Και δέ θα χαλάστε μήτε τούς όρκους σας »με τούς Λάκωνες, ά μᾶς δεχτείτε, άφου δέν είμα» στε με κανένα μέρος συμμάχοι. Γιάτι οι όρκοι ήρί» ζουε, όπια ελληνική άποικία μένει ασύμμαχη,μπο»

»ρει νά πάει, ά θέλει, μ' όπιο μέρος αγαπά. Και »θᾶναι άλήθεια πρωτάκουστο νά ναφτολογοῦν άφτοι »άπό τούς όρκιστούς, καθώς κ' άπό τήν άλλη 'Ελ» κλάδα κ' άπό τούς δικούς σας μάλιστα ύπότε» κλους, κ' έπειτα νά μᾶς άποκλεινουε έμᾶς άπό τή »συμμαχία πού σκοπέθουε κ' άπό κάθε άλλη συν» τρομή, και (41) νάν τὸ λέν κ' άδικημά σας ά στέρ» ζτε όσα σας παρακαλούμε 'Όμως πολὺ περισσότερο »θὰ παραπονεθούμε έμεις ά δέ σας πείσουε. Γιάτι »έμᾶς, όντας σε κίντυο κ' όχι όχτρούς, θά μᾶς ά» ποροίψτε, άφτούς όμως, όχτρούς σας κ' ενῶ κινουῦ »καταπάνου μας, όχι μοναχά δέ θάν τούς σταμα» πτήστε, παρὰ και θά παραβλήψτε ά δυναμώνουετα »άπό τὸ δικό σας κράτος. "Αδικα όμως, γιάτι ή »πρέπει κ' εκείνῶν νά μην τούς άφίστε τὸ στρατο» κλόγημα άπό τούς δικούς σας τόπους, ή τότες νά »μᾶς στείλτε κ' έμᾶς βοήθια όπως φωτιστείτε, μά» κλιστα και νά μᾶς δεχτείτε ελοφάνερα και νά μᾶς »συντρέξτε. Και πολλά, όπως ξηγήσαμε στήν άρχή, »σας παρουσιάζουε ωφέλιμα, και πρώτο πρώτο πώς »έχουε όχτρούς μας τούς ίδιους κ' οι διό (42) — »κι' άφτός είναι ο πιό πιστότερος (43) δεσμός —

(41) προσέτι φέρουσα. 'Ισω: παραστατικώτερα προσ» επιφέρουσα.

(41) είτα. 'Ισω: έτι δ'.
(42) ήμῖν. Νομίζω άμφίτην.
(43) σαφεστάτη=ήληθεστάτη, ασφαλεστάτη.

Είχε μάλιστα και την καλοσύνη να καθίσει τὰ παι-
διά κάτου, ἀπὸ δίκριστη μὴπως μᾶς πιάσει νύστα,
ἢ μὴπως τὸν πιάσουμε σὲ κανὰ Ἑλληνιστικὸ φάλτσο.

(Ἀκολουθεῖ)

MENOS ΦΙΑΗΝΤΑΣ

ΜΩΣΑ·Ι·ΚΑ

Ἀπὸ τοὺς μύθους Ἰδὸν Κριλόφ.

ΚΑΤΑΡΡΑΧΤΗΣ ΚΑΙ ΠΗΓΗ

Ἀπὸνα βράχο ἀπόρρευτο πηδῶντας
Τρέχει ἕνας καταρράχης δρασκελιῶντας
Στὸ δρόμο τὸ μακρὸ του δ,τι εὖρει μὲ βουή·
Ἐνῶ κρυμμένη στὸ βουνὸ ἀπὸ κάτω
Μιά ταπεινὴ πηγὴ, λές, ἐκοιμάτο,
Μέσ' στῆ στενὴ λεκάνη της, χωρὶς πνοή...
Κι ὁμως! τόσο εἶν' ἐτούτη ξακουσμένη
Ποῦ ἐδῶ ὄλοι τρέχουν οἱ σακατεμένοι
Ἀπὸ παντοῦ, νὰ πιοῦν, νὰ γιαιρευθοῦνε
Καὶ μὴ γιὰ πάντα νὰ δυναμωθοῦνε...
«— Ἀλήθεια κι ἀπ' ἀλήθεια! λέει περνώντας
Μιὰ μέρα ὁ καταρράχης στὴν πηγὴ· «θαρρῶ,
Ἐξω φρενῶν ὁ κόσμος θάναι, ἀφοῦ ζητῶντας
Τρέχει νὰ ἰδῆ τὸ τόσ' ὀλίγο σου νερό
Χωρὶς κἄν καὶ σὲ μένα νὰ πλησιάζει
Καὶ τὰ πηδήματά μου νὰ θαυμάζει...
Οἱ τόσοι σου ἐπισκέπτες, στὸ Θεό σου
Γιὰ πές μου, τί νὰ βροῖσκουν στὸ νερό σου;»
Κ' εἶπε ἡ Πηγὴ: «Σὺ τοὺς ζαλλίεις μόνο,
Μὰ ἐγώ, τοὺς θεραπεύω κάθε πόνο!»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

ΣΕΡΝΙΚΟ

Ἦταν κοματιασμένα γέγραφα, σκόρπια ἄχυρα,
καὶ στὴν ἄκρη δικριάννα· ἕνας λυκοδόκανος κρεμιό-
ταν στὸ παλούκι· στὸν τοῖχο σβουნიές ἀπὸ βόϊδα
κολλημένες ἐπιταυτοῦ γιὰ ξέρα, ποῦ τὸ χειμῶνα

ἠόχτροὺς μάλιστα ὄχι ἀσήμαντους, παρὰ μὲ δύναμη
νὰ βλάψουν τοὺς ἀντίστοιχους χωριστοὺς (44). Ἐ-
πιπτα ὅσα ναφτικὰ σὰς προτείνεται ἡ συμμαχία
κι' ὄχι: τῆς στεριᾶς, δὲν εἶναι ἰσόβαρος ὁ ἀποξε-
νωμός της, παρὰ, ἃ δὲ γίνεται ν' ἀμποδίστε σ' ὁ-
λλοὺς τὰ καράβια, τότες, τὸ καλῆτερο, τὸν πιὸ γερό
ἠτους ἔχετέ τονε φίλο.

36. «Κι' ὅποιος νομίζει πὼς εἶναι καὶ ὠφέλιμα
νὰ λόγια μας, φοβῆται ὅμως μὴπως, ἂν πεισθεῖ,
ἠχαλάσει τοὺς ὄρκους, ἢ μάθει πὼς ἡ παραδοχὴ
ἠποῦ τὸν τρομάζει μὲ τὸ δυνάμωμά σας πιὸ θά φο-
ἠβίσει τοὺς ὄχτροὺς, κι' ἡ μὴ παραδοχὴ ποῦ τὸν
ἠξενιάζει μὲ τ' ἀδυνάτισμά σας μπροστὰ σὲ γερούς
ἠτοὺς ὄχτροὺς πιὸ θὰν τοὺς δώσει τόλμη, καὶ πὼς
ἠτώρα δὲν ἀποφασίζει τόσο τί θά γίνει ἡ Κέρκυρα
ἠπαρὰ καὶ τί ἡ Ἀθήνα, μῆτε τῆς φροντίζει τὰ πιὸ
ἠφέλιμα ὅταν, ἐνῶ τὸν ἀντικρύζει ὁ πόλεμος ποῦ
ἠδὲ θά λείψει, ἀφτός ἀπὸ τὴν ἔνια τῆς στιγμῆς
ἠδιατάζει νὰ κερδίσει μέρος ποῦ ἃ θά πάει μαζί ἢ
ἠἀντίθετα σημαίνει ἀποτελέσματα ὑπερβολικά. Γιατί
ἠβρίσκειται καταάλληλα κι' ὡς πρὸς τῆς Ἰταλίας τ' ἄ-

καίγονται σὰν ξύλα. Στὸ σκαφίδι ζυμῶνει ἡ Ρουμ-
πίνια, μὴ ψηλόλυγη γυναῖκα, ἀστηθη, ξεραγιανή,
μὲ μαῦρα μάτια ποῦ τ' ἀσπράδι τοὺς κιντρίνιζε·
ἦταν ἡ γυναῖκα τοῦ Δικαίου, ἀντρα ἰσαμεκειπᾶνου,
γεροῦ, μελαψοῦ, μὲ μαῦρα μαλλιά καὶ γένεια· δυὸ
θηλυκά, διπλάρια τοὺς, βύζαιναν τὰ μαστάρια μιᾶς
γίδας, ποῦ ἔστεκε ἀκούνητη ἀπάνωθί τους. Πότε-
πότε ἡ γυναῖκα ἔσπρωχνε τὴ γίδα κατὰ τὴ μεριά
τοῦ δῶθε καὶ τοῦ κείθε παιδιοῦ· καὶ τὸ παιδί ἄ-
δραχνε μὲ τὸ στόμα τὸ μαστάρι. Ὁ Δικαῖος ἐτοί-
μαζε τὴν ἀπόχα νὰ πάη γιὰ τὰ ὄρτικια.

Ἡ Ρουμπίνια: «Δικαῖε, μὴ πᾶς γιὰ ὄρτικια
ἀποσπεροῦ· διάκες καὶ χτές... μόνε θυμοῦ πὼς στὴν
καλύθα ὠρα τὴν ὠρα κραζει σε ἢ φωνή... κι' ἄ-
γροῖκα ποῦ σ' τὸ λέω»· ἀποτελειώνει τὸ ζύμωμα καὶ
κάθετα· ἀνασκουμπωμένη σ' ἕνα σκαμνί· ὁ ἴδρωτας
τρέχει στὸ πρόσωπό της. — «Γιὰ μένα ὁ λύχνος
στέρησε στὸ σπιτικό μας... Ὅθε κι' ἃ γείρω θανα-
τίσιμα τὰ λόγια σου θ' ἀγροικῆσω... Ὅθε κι' ἃ κά-
τω τὰ κόπια μου θά ἰδῶ χαμένα, ρημαγμένα...
Ἀπὸ τὸν ἴδρω μου καὶ ἡ γῆς μαλάκωσε καὶ ἡ πέ-
τρα... Δουλεύω σὰν σκάση τῆς αὐγῆς τὸ φῶς ὡς
τὴ νυχτοῖλα... Πικραρηγμένη, ἀπόμηση, καὶ κατα-
ορροισμένη... Τὰ λόγια σου σὰν τὴν ὄχιά μου βύζα-
ξαν τὰ στήθια καὶ λυώσανε, καὶ πέτσιωσαν καὶ δὲ
μποροῦνε τώρα ν' ἀναστήσουνε γενιά... Μὲ γδάρες
ἀπὸ σάρκα... μου ρούφηξες τὸ αἷμα μου... καὶ γὰρ
δικαῖα σου πάντα καὶ γλυκολόγα ἐσταθηκα· τὸν
πόνο νὰ σταλαζῶ πάντα μου καὶ παντοτεινὰ στὰ
κούφια ἀγέρια. Μιῦ καψες τὴν καρδοῦλα μου καὶ
μ' ἔβρισες, Δικαῖε.. Μιὰν ἀρμαθιὰν ἐμάζωξα τὰ λό-
για καὶ τὰ σούρω ξωπίσωθές μου· ἀγροῖκα ποῦ θά
σοῦ τὸ εἰπῶ... καὶ βγήκε ὁ λόγος σας στὴ ρούγα...
καὶ δὲ γροικῶ παρὰ πὼς λυώνει σίδερο τοῦ χαλκιεῖ
στὰ σπλάγχνα μου ὁ λόγος... Λάδι καφτὸ μὴ ρήξης
ἀκόμα στὴ λαβωματιά... Δικαῖε, μὲ ρέβουσε στὴ
γῆς τὰ παθια σου ὡσὰν τὰ σάπια κρηάτα τοῦ πλη-
γωμένου ἀγιάτρεφτα· κι' ἀγγίζεις μου τὸ λογισμό
κατασταυρα, κι' ὠμίε, θ' ἀναβοήση παρμένος στὰ
βουδά νερά καὶ θά βουλιάξῃ...»

Ὁ Δικαῖος: «Σοῦ εἶπακα κι' ἀκουμάσου μου.
Δὲ θέω νὰ βαργκομῆς· δὲ θέω νὰ ἔβριξῆς ἄδικα
τοῦ ἀντρώ σου!»· θυμῶνει καὶ πετώντας τὰ δίχτυα
— «Θεῖς ἢ θά θεήσης νὰ βουλωθῆς;.. μὴ νὰ σὲ
λυώση ἢ κάτου γῆς!.. Καρρὶ στὸ ἀνάβλεμμα σου,
καταραμένη, ποῦ ἔσκισες τὰ στήθια μου ἀπὸ γκρί-
νια. Βύζαξε στὰ μαστάρια σου τ' ἀχαμνερά... βύ-

ἠκρινὸ ταξίδι κι' ὡς πρὸς τῆς Σικελίας, ἔτσι ποῦ
ἠνὰ μὴν ἀφίσει ἐδῶ νὰ φτάσει στοὺς Πελοποννησιώ-
ἠτες ναφτικὸ ἀπὸ κεῖ, καθὼς καὶ νὰ προβοδίσει ἀπὸ
ἠδῶ πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη, κι' εἶναι καὶ σὲ κάθε ἄλλο
ἠῶφέλιμῶτατο. Καὶ μ' ἕνα λόγο—ποῦ τὰ συμποσώ-
ἠνει ὄλα, σύνολο καθέκαστα—ἀφτὸ ἴσως σὰς δείξει
ἠνὰ μὴ μᾶς παραιτῆστε. Τρία εἶναι τῶν Ἑλλήνων
ἠτὰ σημαντικὰ ναφτικά. Ἄ λοιπὸν τὰ διό τους ἀ-
ἠδιαφορῆστε κι' ἐνωθοῦν, τότες θά ναβμαχῆστε μὲ
ἠΚερκυραίους μαζί καὶ Πελοποννησιώτες· ἂν ὅμως
ἠμᾶς δεχτεῖτε, νὰ τὰ καράβια μας καὶ θάχτετε τόσα
ἠπαραπανου σὰν πολεμάτε.»

Σὰν ἔτσι μίλησαν οἱ Κερκυραῖοι· κι' οἱ Κορθίνοι
κατόπι τοὺς κάπως ἔτσι.

ζαξε, στρίγγλα, τὰ θηλυκὰ ποῦ σέρπουνε στὸ χῶμα
σὰ βαθρακάδες, καὶ κρέμουνται στῆς γίδας τὰ βυ-
ζιά... ἀποσβολώσου ἄσαρκο κορμί, καὶ γδύσου νὰ
πᾶς γιὰ στρίγγλα νὰ γενῆς στὰ νεροτόπια. Σ' εἶσαι
γιὰ τὸν καημὸ χαϊράμενη... βουδάσου, κάτσε στὴ
γωνιά, καὶ βλέπε ποῦ πααίνω νὰ πλαγιαστῶ στὰ
κρηάτα της, ποῦ εἶναι σὰν τὰ νερά τὰ κρούσταλλα
στὴ ρεματιά!»

Ἡ Ρουμπίνια: «Δικαῖε, θυμίου, ἐρχόσουνε τὴ
νύχτα καὶ τραγοῦδας, ἢ μοιρολόι· ἐσκάρωνες γιὰ νὰ
μὲ ποθοκάψῃς· ἦταν καιρὸς ποῦ ἀγκυρουνες τὸ εἶνε
μου γιὰ κάλλι· τὸ κάλλι μου εἶναι τὸσοβυτες· Δικαῖε,
τὸ ξέρου ἀπὸ καιροῦς. Πρῶτη βολὰ στὸ θέρο... ἦρθεν
ἢ κοντοσέρβα καὶ σὲ δάγκασε, ἦρθε καὶ ποθοκέρασέ
σε ἢ λυσασμένη· ἔχ τότενες δὲ θές νὰ μὲ ζυγώ-
σης... δὲ θές νὰ μὲ τηράξῃς...»

Ὁ Δικαῖος: «Σώπα γιατί διπλὲς βολές τὰ μά-
τια μου ἐλαγκίψανε. Τί ἔχεις καὶ λές τὰ λόγια σου,
σὰν τὰ φαρυκακερὰ σφαλῆγρια κρεμάζοντάς τα ἐλό-
γυρα στὰ τέσσαρα τευχεῖα τοῦ σπιτιοῦ μας;»· ζυγώ-
νοντάς τη καὶ πιάνοντάς τη ἀπὸ τὸ χεῖρ τὴ σούρει
καὶ τὴ φέρνει κάτου ἀπὸ τὴν ἄγια εἰκόνα. — «Μὴ
μου κεντᾶς τὸν πόνο, γιατί τὸ αἷμα ἀκράτο καὶ ἀ-
σταλαμάτῃγο θά ἔρμησῃ καὶ θά χυώσῃ κατὰ τὴ
μοῖρα σου. Τὸ ξέρεις καὶ βουδάσου. Θέλω τὴ δόξα
τοῦ σπιτιοῦ, καὶ γὰρ θά τῆνε κωμῶ· δὲν εἶσαι ἢ
γόνια ποῦ ἡ ζωὴ μου νὰ δεθῆ ἐλακερῃ. Τὸ σερνικὸ δὲ
μου δόσες· καρτέρει ἀπὸ ταχυκ, στέρρα, σὲ δόξα
νὰ σὲ καλέσω!..» — Τῆς μιλάει τώρα σ' αὐτὴ μὲ
φωνὴ ἀγριεμένη πάντα, μὰ σιγανή. — «Στὸ αἷμα
τῆς γενιᾶς σου νὰ ἔρμιστῃς πὼς θά τὸ εἴπῃς δικό
σου... Πῶς μὲ τὰ μὲ πὼς τὸκαμεις πρῖπει· νὰ μολο-
γήσης ἐσύ... Τόμου κι' ἂν εἶνε σερνικὸ... μὰ ἂν εἶνε
διαόλου ἢ σπορῃ, μὲς στὴ σπηλιά... μέσα στὴ γούδα
ρῆχ' το... ὅπου κι' ἃ θές...»

Ἡ Ρουμπίνια: «Τ' ὀραῖζομαι· μὰ τὴ λύσσα
μου θά σβίση μόνο τοῦ μνημοριοῦ ἢ σκετεινιά.
Δικαῖε, βουίζουνε οἱ καμπάνες τῆς ἐρημιᾶς· οἱ βου-
λιασμένες στὴν κατῃρα, καὶ οἱ φωνές οὐρλιάζουνε...
στ' αὐτιά μου, ὄντας σὲ ἀκαρτερῶ... Τὴ μάνητα
τοῦ γδικηωμοῦ ποῖς θεὰ μου πλερώσῃ;.. Ἄλλοι.
γιατί μὲ πόνεσες φαρυκακερὰ. Βγενοῦλα; γιατί ὁ σά-
ρακας νάρθη νὰ τρέξῃ στὸ τίμιο ζύλο τοῦ σπιτιοῦ;»

Ὁ Δικαῖος φεύγει παίρνοντάς τὴν ἀπόχα· βλα-
στημαεῖ· ἡ Ρουμπίνια πέφτει μπροῦμητα στὸ χῶμα
καὶ κλαίει· ἡ γίδα φεύγει ἀπὸ τὰ δυὸ θηλυκὰ ποῦ
κλαῖνε, τὴν κοιτάζει· σὰ νοούμενο ζῶ, κι' ἀναχαρά-
ζει. Ἡ Ρουμπίνια: «Τὸ σερνικὸ! Τὸ σερνικὸ! χα-
ράημερο· ναι τάχατες στὴ νύχτα τῆς γενιᾶς; Ἡ
δόλια ἢ μάννα φταίξιμο τὸ σούρει στὸ λαιμό της
γιατί δὲν ἔχει σερνικὸ!.. Τί φταίω ἃ μέσα μου σὰν
ἄχνα ἢ σὰν τὸν κόμπο τῆς δροσιᾶς κρεμίζεται ἡ βούλα
ἢ θεϊκιά;..»

Ἀπὸ τὸ μισοχώρισμα εἶνε τὸ παράσιπο· εἶνε
ἢ καλύθα μ' ἄχερα καὶ ράπες καμωμένη καὶ καλα
μωτίς· μέσαθε τῆς κλύθας ἀκούγεται ἢ φωνὴ τῆς
Βγενοῦλας· ἡ Ρουμπίνια σταματᾷ ν' ἀκουμαστῇ.
Ζυγώνοντας ζαγᾶ-ζαγᾶ οἱς καλαμωτίς. — Ἡ Βγε-
νοῦλα: «Πόνοι βουδαῖ· ἐλοχέψατε στὸ σπλάγχνο μου
ποῦ βόγγει· ἢ δόξα σου ἃ μὲ θέριζε καμάρι μου νὰ
τὸ εἶχα. Κι' ἂν εἶσαι γόνια σταυρητοῦ, ποῦ τὰ
πτερά σου δένεις καὶ λαγαράς τὸ αἷμα τῆς καρδιᾶς
μου, σπολάτη σου! Ἦσουν ἢ ἀξίότη τῆς γενιᾶς καὶ
πόνεσέ με· ὁ πόνος μ' ὑπερφάνειά μου!.. Μὰ ἂν
εἶσαι τ' ἀσὶ τ' ἄχυρο, καὶ τ' ἄψυχο κορμί τοῦ θη-
λυκοῦ, βουδάσου, νὰ γένῃ ὁ πόνος σου χαμός, καὶ
ψῶφα μέσα μου τοῦ Σατανᾶ τὸ ἀνήμπορο κανίσι...
Τότες καὶ γὰρ θά γυμνωθῶ νὰ δραμῶ ὅθε τοῦ ἡλιου
ἢ λάβρα, λουρίδα καθε κρηάτο μου νὰ ρήχνω γιὰ
τὰ ὄρνια, κρεμόντας τὰ μαστάρια μου ὄχιές νὰ τὰ
βυζάνουν, νὰ ἐφαθοῦνε, βρύσες γαλατερές νὰ ποτι-

(44) Τὰ ΧΡ μεταστάντας. Γράφη δίχα στάντας.
Πρ6. 6, 10 εἰ δίχα ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν—
πάνυ ἂν ξυνεπιθοῖντο.